

Pirípiani

Îtun **anaaé ké**waraa-yubaq Píripai-marupaq **Pó**rogaraq **Tí**motite **án**ná-naupaq **Aró**mubaq **agatáá**ye.

¹ maa-páátímá Pórogaraq Tímotite kerátáyôpakene. kerátámá Îtu Káríqtoni kaqtónakae. kerátámá náayuwabi Píripai-marupaq Îtu Káríqtokaq itáíq-itaiq kéo-yubaq kágayauye. yeráwákáráq mi-káyúkámá náayubi Áánûqtuni waayúkama mórabi áíkuyo-yubaq yabíkáa-kayukayopakaraq maami-páátímá kágayauye.

² Áánûqtuma ketíbotáámá uyátárai-naqa Îtu Káríqtogaraq yenákatí íráqô-qtataakogaraq kaayoné-yátáákógáráq yenáká má keráwáqá máqtemma tímetaao.

³ kemá keráwáqtábá túyánámmá kéiteq keráwáqtábámá Áánûqtukaq “tíkáiye” kéteqa ⁴ kemá Áánûqtukaq nunamummá kéteq timuqá kémaraune. ⁵ íbêq-awaataqa Áánûqtuni átê-wataama tí-máyáílmá mamá kemmá tíwáqnaa urááwapoq kemá timuqá kémaraune. ⁶ ánibo maaminnáyaba kéitaune. Áánûqtuma keráwáqtí íráqôn-aaimma áaimma átáma miráurena wemá miráumae kéuwinana mi-kánááráq Îtu Káríqtoma yauwéqma kumín-awaataq keráwáqtí íráqôn-aaikoma mútûq pááq umá ánataniye. ⁷ kemá aati-aatímá keráwáqtábá túyánámmá kéiteq

ketirummá keráwáqá timúnnama arútáiniq kéiyé. abo keráwáqá máqtemma Áánûqtuni íráqô-qtataakomma keráwáqá ketêgaraq yáíkaaq kéunatae. kemá Ítuqtaba átê-wataama áraine téq akoqnáá umá túnnama keráwákáráq kegáráq Áánûqtuni íráqô-qtataakomma yáíkaaq umá matáunatae. naayóbáqá kemá ánná-naupaqa máqe-uraunaboq íbêkaraq kemá ánná-naupaq máunama keráwákáráq kegáráq Áánûqtuni íráqô-qtataakomma yáíkaaq umá matáunatae. ⁸ Áánûqtuma ketáama ítáimma áraine. ánibo kemá kétima-timunama keráwáqá ketirukaké kétimunnama miráuma Ítu Káríqtoni arukakékáá umá keráwáqá kétimune.

⁹ kemá keráwáqtábámá Áánûqtukaq maará téq kétune. keráwáqtí tirummá amí-yátáákómá anóniq umáe uwíyábá kétikaiye. Áánûqtuni árain-itai-yataaqa mayaígáae téq kétune. nóinawabi íráqôniq éna nóinawabi táíq ínayabama yainaígáae téq kétune. ¹⁰ keráwáqá miráiyatabama mú mikákáá íráqô-qtataaqa kanaaráq mayánoe. keráwáqá mú mikákáá íráqô-qtataaqa mayáyanama Ítu Káríqtoma yauwéqma kumínî-kanaaraqa keráwáqtí kúmikaraq tigaemá í-yátáákáráqá Áánûqtun-aurakaqa íwaniye. ¹¹ ímiye. keráwáqá wenamáa Ítu Káríqtonopake árain-iraqo-qtataaqa yi-qtátááqnpó keráwáqá ógiranoe. mín-íráqó-qtátááqá keqtáá kétimitabataa ketáamá Áánûqtuni tágama-yataaqtaba kéteqtaa wanáwîqa múte kéyauyunatae.

¹² ketíbâqawaayuo, keráwáqá maaminnáyaba itaígáae téq kétune. kemá maakáqá ánná-naupaq máunanaboana átê-wataagoma Ítuqtaba wéyáwé

uráiyē. ¹³ miráuma anómma yabíkáa-kayukati kawáá-wáyúkágáráq yaímma káqo-kayukagaraq máa-yuma yemá máqtemma kéitaamma kemá Ítu Káríqtoni kaqtó-napoaq ánná-naupaq máune. ¹⁴ kemá ánná-naupaq máunataboata taíganimma Áánûqtuni waayúkama yeqtí Ítukaq itáíq-itaiq í-yátáákómá uyátá-maqma akoqnáá uráiyē. íbêqa yemá waayúkati yúbáq itó kéeta átê-wataama akoqnáá umá kêteta ikatíq íkéoe.

¹⁵ yaímma-wayukama kárún-aimma timátiketa yemá anón-iwiqa mayaiyábá keyikaitataboata Ítuqtaba átê-wataama kêtemanibo óq-wayukama Ítuqtaba íráqôniq ónáae téta kéte. ¹⁶ Áánûqtuma kemmá wenáama mayaiyuwánúnayaba mimáyáimá tímikaitata yemá minnýaba kéitetaboata yeqtí yirukaké kéte. ¹⁷ mi-káqó-káyúkámá Ítu Káríqtokaq itáíq-itaiq í-yátáákáké íkete. ááqibo yemá kemmá kárún-aimma kétima-tikaae. kemmá tú-tiqa í-yátááqá arúbama tímínôqtabama yimuqá kémaraae. ¹⁸ ááqibo yemá waabá-káyúkátí yúbáqá Ítuqtaba átê-wataama itáíq-itaiq kéeta tíyanabi paá yeqtí yóyaukake min-áté-wátáámá Ítuqtaba tíyamma minná íráqô-qtataaqa wáitaq kemá timuqá kémaraune. ¹⁹ owé. kemá timuqá paá maráiq-maraiq ónúne. keráwáqá keqtábá Áánûqtukaq nunamummá kêtewana Ítu Káríqtoma kemmá tíwáqnaa kéiyē. mirái-qtataaqtataboqa kemá kéitaunama Áánûqtuma kemmá tiwíqma paá ayúqtikaniye.

²⁰ uyátárai-nakoni mayaímá mayaiyábámá kemá tigaemá iyábá íkétikaiye. kemá tú wamá

máenawabi púyônama íbêkaraq aati-aatimá Ítu Káríqtokaq íma ikatíq éq yaaguyabíyábá kêtikaiye. ²¹ ketí túyánápímmá aúwaraimma nóinabiyo? minnâ Ítu Káríqtoqtaba miráiyaba kéune. pui-yátááqá nóinabiyo? minnâ uyátá-maqma íráqô-qtataare. ²² kemá maa túráqô matúq-matuq ónúnnama maannáyaba wáiyee. Ítu Káríqtoqtaba íráqô-mayaima mayaiyábá wáiyee. miráinaq kemá náanawaq aúyaq-maranuno? paá tú wamá mánu puyónúnô? ²³ kemá maami-kááyáqá íráqô-qtataakoni aúkápimma máune. kemá Ítu Káríqtote Áánûqtuni márûpaqa umma mánunayaba kêtikaiye. mirámô onanamá kemmá íráqôniq íniye. ²⁴ miráimanibo keráwáqtábámá kemá íma púyônama minnâ íráqône. ²⁵ kemá máananama keráwáqá íráqôniq umátikaniye. minnáyatababoaq kemá itáunnama kemá íma árúqa puyónúne. miráuma keráwáqá tíwáqnaa kéonana keráwáqtí itáíq-itaiq í-yátáákómá uyátá-maqma anóniq kéinaq keráwáqtí itáíq-itaiq í-yátááqtábá timuq-yatáákáráq uyátá-maqma anóniq íniye. ²⁶ miráuma keráwáqá kemmá ókaraq kêtimoneqa ánná-naupake kúmônayaba Ítu Káríqton-awiqá kanaaráq múte yawwínoe.

²⁷ íbêqa keráwáqtábá maannáma anó-qtataare. keráwáqtí táaimma Áánûqtuni átê-watarake máyáaro. mirá kéiyaq kemá keráwáqtôpaq ímo yéqa keráwáqtí íráqôn-aiiqtaba itánúne. itáíq-itaiq í-yátááqtábámá akoqnáá kéeraq keráwáqá máqtemma mimórá-túyánákáq máero. átê-wataama Ítuqtaba kéyaqtoreraq keráwáqá máqtemma mimóráráá umá máeraq Ítuni namuro-

wáyúkámá webó agayíkáaro. ²⁸ keráwáqtí namuro-wáyúkáyábámá ikatíq íoro. akoqnáá oro. mirámô kéiyatama keráwáqtí namuro-wáyúkámá timónáiyamma keráwáqá yemmá kanaaráq uyátáawaniq ínoe. taákaq máráaro. móra-waigoma yemmá uyátánimma wemá Áánûqtue. ²⁹ Áánûqtuma keráwáqá Ítu Káríqtoni kaqtó-wayukama máigaae téna aúyaqtikaraiye. miráipoaq keráwáqá wekáq itáíq-itaiq kéowana Ítuqtababoaq tú-tiqa mayaiyábágáráqá Áánûqtuma keráwáqá aúyaqtikaraiye. ³⁰ keráwákáráq kegáráqtáá mimórá-ááíqtáá kéunatae. minná Áánûqtuni aakótê Tááqtaani aakótê ááíqa kéoye. miráinaq kemá ááíqa únaq aónaaniq umá miráuma ááíqa oro. miráitaq kemá ááíqa paá íq-íq kéune.

2

¹ keráwáqtí túwaraikoma Ítu Káríqtoqtaba mamá akoqnáá kéumatikaiyo? wení akai-yátáákómá keráwáqá timakakí kéiyó? wení Aágomma aanabóráá umá kémayaaó? Ítun anaaémo káqowa-kaqowamma kaayoné kéumayikaaó? keráwáqtí tirummá káqowa-kaqowamma kéyimeo? ² mirámô kéeqa kemá maará téq keráwákáq inaa kétune. máqtemma keráwáqá mimórá-túyánákáq máeraq mimórá-tíkái-yátáápí yagaroqtaaro. kemá káonaune. keráwáqtábá timuqá kématikaune. ³ aúyababa íoro. keráwáqtí túma íma mamé úyôro. ímibo móra-mora-yuti aménáápáq máero. aati-aatimá káqowaqtabama túyánápímmá téraq “wenáwîkomma ketíwîkomma uyátá-maqma wáíye” téraq tero. ⁴ kenamáárîq keráwáqtábá íma

yabi ínômanibo káqo-yuyabagaraq yabíqyíkáaro.
⁵ keráwáqtí túyánákómá Ítu Káríqtoni aúyánákáá
 íno. ⁶ wenáaikoma Áánûqtuni áaikote móraiq
 kéiyé. wemá Áánûqturaa umá máqe-uraimanibo
 min-náápáámmá íma yáqtokaiyé. ⁷ ímiyé. wení
 anó-tagama-yataaqa paábaq yukéna kaqtó-naqa
 aúkáiye. wemmá aaragómá marákáitana
 paá maa-márábín-nákáá aúkáiye. ⁸ wemá
 Áánûqtugaraq waayúkagaraq yeqtí yiménáápáq
 wetábá wenamááríq maréna máqe-uraiyé. wemá
 Áánûqtun-aama waréna puí-yátááqá máyáitata
 kaapaq-yátáq ikámôwana pukuráiyé. ⁹ miráimanibo
 wemá aamá ítáitanaboana Áánûqtu wemá pukáipike
 mamá itó umákátuwena mú mikákáá yanaa-
 márúpáq akéna wemmá máqten-awiqa uyátá-
 maqma yanaan-áwíqá ámikaiyé. ¹⁰ miráinaq
 máqtemma Áánûqtuni-marupaqa máa-yugaraq
 máqtemma maa-márábí máa-yugaraq máqtemma
 maa-márágóní aménáápáqá máa-yugaraq min-
 áwíqá kéiteq Ítuni aúbáq yiraayutaúmmá ayánoe.
¹¹ ánibo máqten-oyaukoma téta “Ítu Káríqtoma
 uyátárai-nare” téta tínoe. miráinata máqtemma
 wenaboámá Áánûqtun-awiqa múte yauwínoe.
¹² tíkáin-aanabo, ketáama wáráaro. kemá
 keráwáqtê máqe-uraunaqa ketáama wakááe. íbêqa
 kemá keráwáqtôpake yatákuraanaqa uyátá-maqma
 ketáama waqmá arútaaro. keráwáqtí kúmiq-
 yataapikemma Áánûqtuma keráwáqá tiwíkaiqtaba
 káqo-yuma yiráátéraq Áánûqtuma mi-qtátááqtabá
 amuqá íma márái-qtataariq íyábámá íkatíq oro.
¹³ taákaq máráaro. Áánûqtuma tirunóbáqá máena

wenaúyánákáq miráin-oqtaba tíwáqnaa kéiyee.

¹⁴ nōrawabi kéeqa nárún-narún-aimma íma téraq nóbíq-aimma ítero. ¹⁵ waayúkama íma waátá-yataariq í-ááímmá aónaa-kayukaraa keráwáqá oro. keráwáqá waayúkama yeqtí áaikoma waátá-yataariq éna kaé-kai-yuti aúkápimma máamanibo keráwáqá Áánûqtuni iyápóma yeqtí otaamá íma wáiniq umá miráuma máaro. wiyókómá aabayákáq kamá tágainikaa umá keráwáqtí táaikoma ókáá umá maa-márábímmá kamá tágaino. ¹⁶ keráwáqá maa-márábí-káyúkámá matúq-matuq umá máiauwaraiqtaba watáama kétima-yimeqa keráwáqá miráuma wiyókóráá umá táganoe. miráinana Ítu Káríqtoma kumínaqa keráwáqtábá timuqá maránúne. miráinaq kemá ítánama máqtemma ketí mayaígómá paátataakaa íma íniye.

¹⁷ ketúgoni naegómá Áánûqtukaq amí-yátáákáá umá aqti íniyô? keráwáqtábámá kemá puyónúnô? mirámo ínaqa kemá timuqá kémareq keráwákáráq Áánûqtukaq “tíkáiye” tenúne. ¹⁸ keráwákáráq timuqá kémareq kemá púyônayabama Áánûqtukaq “tíkáiye” tígáae téq kétune. ¹⁹ uyátárai-naqa Ítumma akáinaqa kemá Tímotimma timákáanana keráwáqtôpaq pááqya-kanaabi wíniye. miráinana wemá keráwáqtábá kemmá mamá kanaaráq kétima-timena umá tíqtaaiq íniye. ²⁰ maakáqá wemá wenamá ketí tíyaqa kéyainena keráwáqtábá aúyánámmá kéitaiye. ²¹ tébakaq-wayukama paá yenamááríq yetábá yúyánámmá kéitaae. mí-máyáímá Ítu Káríqtoqtaba mayaíyábámá íma yúyánámmá kéitaae. ²² Tímoti wení íraqô-

mayiyabama keráwáqá kéitaae. átê-wataama waabá-káyúkátí yúbáqá tíyábámá kemmá tíwáqnaa kéiyee. miráuma áanikoma aboámmá áwáqnaa ínîkaa umá ketê mayaímá kémayaiye. ²³ ketineqá nôi-qtataarabi pááq ínê ínata timá-timiyaaqá kemá Tímotimma timákáanana keráwáqtôpaq wíniye. ²⁴ ánibo kegáráq keráwáqtôpaq pááqya-kanaabi wíyábámá kemmá kétékaiye.

²⁵ keráwáqá Ipaaparoráitatimma ketôpaq timákáawana iréna íráqôniq umá kemmá kawáá umátíkaraiye. ábákoma awaaómmá áwáqnaa ínîkaa umá kemmá tíwáqnaa uráiyee. wemá ketê mayaímá kémayena ketê yagaroqtamá Áánûqtuni watáama téna ááiqa uráiyee. íbêqa keráwáqtôpaq kemá wemmá yawwéqma timákanaa kéune. ²⁶ wemá máqtemma keráwáqá timónaiyabama ôriq umá kákaiye. keráwáqá weqtábámá karí kémayaiye téq ítaraataboana wemá netuq-áúyánámmá ítaraiye. ²⁷ áraimma wemá anó-karima mayéna púyôwaniq uráiyee. miráimanibo Áánûqtuma wemmá paru-yátááqá ámitana ípukaiye. kekáráq Áánûqtuma paru-yátááqá tímikaitana wemá íma pukáitaq kemá íma tirummá í-yátááqá arúbama matáune. ²⁸ miráiniq Ipaaparoráitatimma keráwáqtôpaq timákáanana yawwéqma wíniqtabama kemmá ôriq umá kétékaiye. keráwáqá wemmá káoneqa timuqá kémaraiyanama mi-wágómá kemmá mamá timuqá matikáinaqa keráwáqtábámá netuq-túyánámmá íitanune. ²⁹ uyátárai-nakoqtaba tîbâqawaamma weqtábámá “iyo” kéteraq timuqá máráaro. máqte-kayukama náayuwabi Ipaaparoráitatima inîq o-yúma tikaq múte yíkáaro. ³⁰ wemá mayaímá Ítu Káríqtoqtaba

kémayena púyôwaniq uráiyē. áqnaábaqa wenaúma aúgugu íyábámá íma aúyánámmá Ítaraimanibo wemá kemmá tíwáqnaa uráiyē. keráwáqá kenamáárríq kemmá miráuma íma kanaaráq tíwáqnaa owáníq oqtábámá wemá kemmá tíwáqnaa uráiyē.

3

¹ ketíbâqawaayuo, uyátárai-nakoqtabama ôriq umá máráaro. naayóbáqá keráwáqtôpaq agatáuna-aimma móragaraq kétima-timunnamanibo minnáyabama íma tíbô kégaiyē. ánibo min-áikómá keráwáqá íraqôniq kéumatikayē.

² kékén-áímmá kétima-timune. iyákóqtábá atéráaro. mi-káyúkámá yemá ummaa-yátáaqá mamá paá kéeta túma karáiyamma “keráwáqá atóbanoe” téta maqmá káonaae. ³ ketáámá áraimma túma kárataunna-yutaae. Áánûqtuma kataáí táabikemma waátá-yataaqa kárama paábaq yuwéna keqtaámá wení Aokaq-Áágómá tímikaiqtababoanataa ketáámá árai-karataunna-yutaae. wení Aokaq-Áágóní akoqnaáarakemma ketáámá Áánûqtukaq nunamummá kêtunatae. miráitaqtaa Ítu Káríqtonopake tágama-yataaqa kémayaunatae. miráitana yúma karai-yátáákómá keqtaáráqá paátataakaa kéiyē. ⁴ náawabi aúyánápímmá téna “Áánûqtuma kárátaa-tuyababoana mamá paá umátikaniyē.” tenama wemá ikárutayē. itáaro. kemá máqte-qtataaqa aúgoqtabama mirá-umatukaune. ⁵ itáaro. kemá ketinóma kemmá matíkáitaqa kemá Ítiráaeo-naqa máqe-uraune. inaau-náúpáqá kemmá matikáraitana abapaké kaumo-kánáámá yátáitata

ketúma kárátaane. ánibo kemá Péqtiamaanini ánnábike-naqune. ketítaubikoma yemá Íbaru-aimma tiráawaq kegáráq Íbaru-aimma tiráune. ámáan-aiqtabama kemá Péрати-naqa máeq máqten-amaan-aimma kemá wakáune. ⁶ ámáan-aimma waraíyábámá kemá karuwaq kéeq minnáyababoaq Áánûqtuni waayúkama náayuwabi Ítuqtaba mórabi áíkuyo-yuma kemá yemmá yíkamonaaq maqmá aónaraune. owé. ámáan-aikoma waayúkama mamá íráqôniq kanaaráq umáyikaniyaa-awaataq kemá íráqôn-naqa máqe-uraune.

⁷ miráimanibo máqtemma mi-qtátááqtábámá naayóbáqá “íráqô-qtataare” téq ítaraunamanibo íbêqa Ítu Káríqtobaboaq mi-qtátááqtábámá “paátataare” kétune. ⁸ mi-qtátáákómá máqte-qtataakoqtabagaraq yeqtábámá “paátataare” kétunamanibo Ítu Káríqtoqtabama ketí uyátárai-nakoma máena mi-qtátááqtábá wenamá “anó-qtataare” kétune. min-nákóqtábámá máqtemma káqo-qtataakoma “araatá-qtataare” téq paábaq yukáune. Ítu Káríqtomma wenamá matéq ⁹ wetê yagaroqtamá mánaa kéune. naayóbáqá Áánûqtun-aurakaqa ketí íráqô-mayainapo kateko ónúnayaba maqmá aónaraunamanibo íbêqa kemá Ítu Káríqtokaq itáíq-itaiq umá yáqtoraanapo Áánûqtun-aurakaq kateko umá máune. ámáan-aimma waráuna-waigoma kemmá mamá Áánûqtun-aurakaq kateko íumatikaraibo Áánûqtu keqtaámá Ítu Káríqtokaq itáíq-itaiq únnayabataa kateko-yátááqá paá kétimiqtaae. ¹⁰ íbêqa kemá Ítu Káríqtote áqnábariq umá yagaroqtánáaq kéune.

min-ákóqnaágómá wemmá pukáipike mamá itó-umakaraimma min-ákóqnaágóqtábá itánááq kéune. Ítuni aú-aiqa yáíkkaaq umá mayánááq kéune. ániibo wemá máena pukáiniq umá ketí kúmiqa íma wáiniq umá mánaa kéune. ¹¹ ániibo kemá túyánámmá itáunana kegáráq pukáanabike itó-ureq aúge-tuwaraimma mayánúne.

¹² kemá téq “Áánûqtun-aurakaqa áqa kateko umá mútûq ánataguraune” téq íkétune. ímibo Ítu Káríqtoma kemmá áqa wetábá matáiniq umá kemá mi-kátékó-ááímmá ketábá mayánáae téq maqmá aónaqte kéune. ¹³ ketíbâqawaayuo, “kemá áqa Ítuqtaba uyaatimá uyátáraune” téq íma kétune. ímibo maami-mórá-yátááqtábá maará kéune. minná tinnaépaq yukáuna-yataaqtabama kétiwikaq túbáq wái-qtataaqtaba mayánáae téq únnama ¹⁴ kemá móma móra-nakoma uyaatimá uyátainiq umá kemá amuq-yatááqtábá uyaatéq ántai-aqtoraq ónáae téq tiyááqtâma kuyúnnama koma kéyauweraune. min-ámúq-yátááqá wáimma aúwaraimma Áánûqtuma keqtáámá “umma máyáaro” téna Ítuqtabama tááyaraiqtaae.

¹⁵ ketáámá máqtemma náayuwabi Ítuni yiráátinna-aiqtaba waayúkaarikaa umá mirá-onatae. minnáyaba keráwáqá káqo-tuyanamma itáiyanaama Áánûqtu keráwáqá abarokáq tiráátiniye. ¹⁶ miráinaqtaa íbêq-awaataqa min-ámmá waráunataama waqmé wíq-wiq ónátaae. ¹⁷ ketíbâqawaayuo, kemá miráunaiq umá keráwáqá mirá-oro: miráinaq keráwáqá mi-káyúkámá yemá ketáá miráunaiq umá miráo-kayukati yáaimma wáráaro. ¹⁸ taígani-

taoqa maamin-áímmá timá tímikaunama íbêqa tiqnumá keyaitaq ókaraq kétima-timune. minná taigani-kayukama Ítu Káríqtoni namuro-wáyúkámá máeta Ítuma yeqtábámá kaapaq-yátáq nôrawabi umáyíkaraiqtabama paábaq awéqtáma keyuwaae. ¹⁹ yemá yawítigino-marupaq wínoe. yeqtí aáwaqa awetáwaata umá naan-áíková Áánûqtuni amáákaq kéuwiye. Áánûqtun-aurakaqa yigaemá í-yátááqtábámá yemá yeqtí yúma maméta kéuyoe. yemá yeqtí yúyánámmá mimórá maa-márábí-qtátáákáq áátuqma kémaraae.

²⁰ ketáái naa márûqa Áánûqtuni márûpaq wáíye. keqtáa atóbatikanin-naqa uyátárai-naqa Ítu Káríqtoma kumínîqtaba awé kéunatae. wemá Áánûqtuni márûpakemmo kuménama ²¹ ketáái túma waerániye. ketáái aqnú-tútáámá mamá wenaúraa tágama-yataakaraq aútikaniqtaae. mirámô ínîmma mimórá-ákóqnááraké máqte-qtataaqa wení náápaakoni aménáápáqá kémariye.

4

¹ ketíbâqawaayuo, keráwáqá kemmá tíkáin-aanaboma máawaq keráwáqá timónaiyabama ôriq umá kétikaiye. keráwáqá kemmá mamá timuqá kématikeq ketí mayaígóqtábámá amuq-yatááqá mááe. ketí tíkáin-aanabo-wayukao, Ítukaq itáíq-itaiq umá máeraq yaqtóráaro.

² Yúóriaoyaa Tíqtikio, ókaraq uyátárai-nakoqtaba kenákámá ke-ánáánóráá umá máakao. ³ ketíbârawaao, egáraq mi-kááyáq-íníkorátámá yíwáqnaa uwo. yenákámá ketí yagaroqtamá Ítuqtaba átê-wataama tí-máyáímá matááye. ketáámá

máqtemma Kérémeqtigaraq yagaroqtamá tébakaq mimórá-máyáimá máyáa-yugaraqtaa yagaroqtamá mayaímá matáunatae. ánibo máqtemma yeqtíwíqa matúq-matuq í-áwíq-wánnáábí wáiyé.

⁴ aati-aatimá uyátárai-nakoqtaba timuqá máráaro. móragaraq kétupo timuqá máráaro. ⁵ máqte-kayukama iyuwáiyatawaq yemá keráwáqti kaayoné-ááimmá aónaaro. taákaq máráaro. uyátárai-nakoma íma nékaq máiyé. ⁶ kéqokeq-yataaqtabama netuq-túyánámmá íma itáaro. Áánûqtukaq nunamummá kéteqa nóiqtababi íyaqtaba wemmá kétimameraq “úkáiye” téraq wekáqô ítama káoneqa tero. ⁷ miráinaq keráwáqá máeq Ítu Káríqtokaq kamuqá kéitaiyanama Áánûqtuni kaayoné-yátáákómá keráwáqti túyánákárábi túraqa yabítikaniye. mi-kááyóné-yátáákómá ketáái itaí-yátáákómá uyátá-maqma wáipoaqtaa ketáámá árain-uramma mi-wágóní áaimma íma kanaaráq itánúnatae. ⁸ ketíbâqawaayuo, maannáma ketí aqtó-wátááe. min-aráí-qtátáákáráq mi múte yauwí-yátáákáráq arútai-qtataakaraq otaammá íma wái-qtataakaraq tirunóbáqtáá íráqôniq i-qtátáákáráq Áánûqtuma keqtááyábá yaaguyabíkáae ti-qtátáákáráqá mi-qtátááqtábámá keráwáqá túyánámmá itáaro. ⁹ mi-qtátááqtábá tiráátiraunama taákaq makéraq mirá-oro. watáarake keráwáqá kétiraateq nói-qtataarirabi uráunarakekaraq tiráátiraune. kemá tiráátiraunaiq íyanama Áánûqtuni kaayoné-yátáákómá keráwáqte wániye.

¹⁰ uyátárai-nakoqtaba miráunama kemá timuqá kémaraunaq keráwáqá keqtábá tirummá

kéumatikaae. naayóbáqá keráwáqá kemmá tirummá umátikaraamanibo kemmá tíwáqnaa ínôqtabama aammá íma wáqe-uraiye. ¹¹ kemá paá móneqtabama íma kétune. ímiye. kemá taíganiqtababi pááqyaqtabama kanaaráq timuqá maránúne. ¹² kemá áwáyoq-naqa máeq oótan-naqa máqe-uraune. taíganin-aawaqa naíyábábi táama yaíyábámá kemá kéitaune. kemá nóiqtababi onnamá uyátá-maqma marérabi máqte-qtataaqa íma maréq ónúnayabama kéitaune. ¹³ Ítu Káríqtoma kemmá akoqnááma kétimiqtababoaq máqte-qtataaqa ketúraq pááq ínayabama akoqnáá umá kanaaráq mánune.

¹⁴ miráimanibo kemá taígani-ummaa-yataaqa kémayaunaqa keráwáqá kemmá tíwáqnaa uráamma minná íraqô-qtataare. ¹⁵ kemá ketí áqnáabaq-yupaama waabá-káyúkátí yúbáqá Ítuqtaba átê-wataama tiráunaq keráwáqá Pirípiani-wayukama kéitaae. minná kemá Maaterónia-marabake yuwéq kéunaqa keráwáqá kenamá tíwáqnaa umá móneqa tímikaae. tébakaq Áánûqtuni waayúkama áikuyo-yuma yemá kemmá íma tíwáqnaa urááe. ¹⁶ owé. óq-taoqa kemá Tetarónáikaq máunaq miraráá umá tíwáqnaa urááe. ¹⁷ kemá móneqtaba íma ítama káonaunamanibo keráwáqá kemmá tíwáqnaa uráápoana Áánûqtuma íraqô-meyamma tímíniye. ánibo minnáyaba timuqá kémaraune. ¹⁸ Ipaaparoráitima keráwáqtôpake amí-yátááqá kemmá tímitaq íbêqa kemá nóiqtababi kéunnama kémayaune. átê-kuyumma in-ámí-yátááqá Áánûqtukaq ámêwana wemá amuqá kémarena máyáinikaa umá keráwáqtí amí-yátáákómá mirá-uraiye.

19 ketí Áánûqtuma Îtu Káríqtoni íráqô-qtatakokake máqte-qtataaqtabagaraq keráwáqá ommá timíniye.

20 Áánûqtuma ketibotáámá wení tágama-yataaqa wáimma watúq-watuq umá wení tágama-yataaqa wániye. miráuma waíno. 21 Áánûqtuni waayúkama

náayuwabi Îtu Káríqtonnama máa-yuyopaqa miráo-maarao-aimma kétimayikaune. 22 tîbâqawaaraa-

kayukama ketê máa-yuma keráwáqtôpaq miráo-maarao-aimma yúwáawana kéwiye. máqtemma

Áánûqtuni waayúkama maabáq máa-yuma miráo-maarao-aimma kéte. ánibo yemá náayuwabi Títaani anómma kámááni-naupaq mayaímá máyáa-yuma yemá keráwáqtôpaq miráo-maarao-aimma ôriq umá kétimatikaae.

23 uyátárai-naqa Îtu Káríqtoni íráqô-qtataakoma keráwáqtí taágote yagaroqtamá waíno.

kemá Póroma
Tímotigarare.

áugen-anona-anon-aimma
Genesis 12-22 and The New Testament in the Usarufa
Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na sampela hap Buk Stat long
tokples Usarufa

copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Usarufa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

0cfeeb85-a1ae-5e2f-a3f0-4c221d1d6c84